

VISIE

BLAD MET EEN MENING VOOR EEN WERELD IN BEWEGING

bpost
PB-PP1
BELGIËN - BELGIQUE

| AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X | JAARGANG 79 | P806000 | 09 | ANTWERPEN | 11.05.2023 | MAANDELIJKE UITGAVE | VOLGEND NR 15.06.2023

Waarom we geen huisarts meer vinden

EN WAT ERAAN TE DOEN

Welk antwoord
op de groeiende
macht van China?

Uitzendarbeid:
'Pas de Belges' op
de waterbus

Factcheck: Koop ik
beter jaarlijks nieuwe
zonnecrème?

Antwerpen
4 tips bij het invullen
van je belastingbrief

Dankbaar en strijdbaar

– Foto Bert De Deken

Dat zijn wij vandaag. Dankbaar voor onze sociale welvaartsstaat, strijdbaar omdat het werk nooit af is en er steeds herstelwerk te doen is. Onze verworvenheden zijn niet vanzelfsprekend, zo tonen al te veel voorbeelden. Het wantrouwen steekt de kop op, de winst regeert. Kindergeld wordt in vraag gesteld omdat ouders het fout zouden gebruiken, toegang tot sociale woningen ontzegd omdat een bewoner thuisblijft om te zorgen voor de kinderen. Voor veel mensen die werken, is dat werk ziekmakend in plaats van betekenisgevend. De race naar de bodem van de lage lonen is ingezet om de dividenden nog te verhogen. We vatten de klimaaturgentie niet, blijven ongehinderd de lucht vervuilen en onze

gezondheid hypothekeren. Ontsnappingsroutes via vennootschappen voor mensen die vinden dat hun bijdrage aan de sociale zekerheid te hoog is, zijn legio. Stakingsrecht wordt middels éézijdig verzoekschrift ondergeschikt bevonden aan het belang van een supermarktholding die in een buurland kinderen van dertien tewerkstelt. De sociale strijd van vandaag is even groot als die van gisteren.

Ons model van samenleven en de sociale vrede die daaruit voortvloeit, was nooit vanzelfsprekend en is dat ook vandaag niet. Sommigen hopen dat 'de politiek' alle problemen zal oplossen, dat de staat voor iedereen zal zorgen. Anderen geloven nog dat 'de vrije markt' met zijn neveneffecten

de enige weg is. Maar laat ons wel wezen, de echte oplossingen liggen in het midden, tussen staat en markt, daar waar mensen solidair zijn met elkaar. En in dat midden spelen mensen de hoofdrol, in hun ziekenfonds, hun vakbond, hun seniorenvereniging, hun jeugdvereniging, hun sportclub, hun fietsbieb ... Daar worden mensen die andere mensen helpen opnieuw de maat der dingen ... Rerum Novarum. ■

Luc Van Gorp, voorzitter CM
Marc Leemans, voorzitter ACV
Peter Wouters, voorzitter beweging.net

CORONAWERKLOOSHEID

Vakantiegeld uitbetaald in mei

Eerder berichtte Visie al dat de coronawerkloosheid van 2022 gelijkgesteld werd voor het recht op vakantiedagen en vakantiegeld. Meer dan 300.000 arbeiders en bedienden dreigden vakantiedagen en -geld te verliezen, maar minister van Werk Pierre-Yves Dermagne (PS) zette dit, net zoals voor de coronawerkloosheid in 2020 en 2021, recht op aandringen van het ACV. Normaal verloopt alles automatisch, zowel voor arbeiders als voor bedienden.

Bedienden van wie het contract na 1 januari 2022 beëindigd werd of

wordt, zijn best extra aandachtig. In hun geval werd of wordt het al opgebouwde vakantiegeld door hun vroegere werkgever betaald op het einde van het contract. Dat is het zogenaamde 'vertrekvakantiegeld'. Ook dat moet herberekend worden, rekening houdend met de dagen tijdelijke werkloosheid wegens overmacht in het eerste halfjaar van 2022. Gebeurt dat niet spontaan, dan neem je best contact op met je vroegere werkgever. Overigens geldt dat voor zowel ontslag door de werkgever als door de werknemer. ■

WELVAARTSENVELOPPE

Hoger vakantiegeld voor gepensioneerden en invaliden

Deze maand wordt het vakantiegeld van de gepensioneerden en de invaliden verhoogd. Dat is het resultaat van onderhandelingen tussen werkgevers- en werknemersorganisaties over de zogeheten Welvaartsenveloppe. Voor gepensioneerden gaat het vakantiegeld met 3,8 procent omhoog. Daar komt volgend jaar nog eens een verhoging van 2,55 procent bij.

Het vakantiegeld voor de invaliden, de inhaalpremie die telkens in de maand mei wordt betaald, gaat ook omhoog. Voor personen met gezinslast komt er deze maand 80 euro bij. Voor personen zonder gezinslast is dat 35 euro. Zij krijgen er volgend jaar nog eens 5 euro bij. ■

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel – e-mail: info@visieredactie.be – **Lezersbrieven** lezers@visieredactie.be – **Abonnementen** www.visie.net/contact – **Verantwoordelijke uitgever** Liesbeth De Winter – **Redactie** Djorven Ariën, Simon Bellens, Nils De Neubourg, Dominic Zehnder, Lies Van der Auwera, Lieven Bax, Tinne Van Woensel, Rooni Theeboom, David Vanbellinghen, Sim Geerts, Sofie Buysse, Martine Creve – **Hoofdredactie** An-Sofie Bessemans, Wim Troch – **Vormgeving** Gevaert Graphics – **Druk** Coldset Printing Partners – Visie verschijnt maandelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van CM, ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC META, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten – De beschrijving van de CM-diensten en -voordelen in deze publicatie heeft enkel een informatieve waarde. Bij twijfel of betwisting gelden enkel de statuten van het ziekenfonds. Meer info: www.cm.be/statuten –

Op de waterbus, naar de schemerwereld van uitzendarbeid

Een job op maat met veel flexibiliteit? Alle aantrekkelijke leuzen van uitzendkantoren ten spijt, is uitzendarbeid meestal geen keuze. Wie in dit systeem werkt, snakt heel vaak naar vast werk. Vooral bij gebrek aan beter sukkelen werknemers in het interimstraatje. Met weinig zekerheid en rechten die niet altijd nageleefd worden. 'Ik weet dat dit niet helemaal oké is, maar ik heb geen keuze.'

→ Tekst Lies Van der Auwera → Foto Johannes Van de Voorde

Vrijdagavond, 21 uur. Aan het Steen in de oude Antwerpse binnenstad vertrekt de waterbus richting de haven. Geen toeristen aan boord, enkel de mannen op weg naar hun nachtschift bij havenbedrijf Katoen Natie. Hier kom je terecht in een schaduwwereld, waar werknemers al te vaak onder bedenkelijke arbeidsvoorwaarden werken. Uitzendkracht Joseph (55) pendelt dagelijks vanuit Brussel: 'Sinds december doe ik nachtschifts, omdat ik de dagshift niet haal met het openbaar vervoer. Anderhalf jaar werk ik nu bij Katoen Natie. De eerste drie maanden was dat telkens met een

dagcontract. Nu werk ik met weekcontracten. Het traject van en naar het werk maakt het erg zwaar, tijdens de week heb ik enkel tijd voor slapen en werken.'

Een vergelijkbaar verhaal horen we bij Mustafa (45): 'Ik werk nu 2,5 jaar bij Katoen Natie. Pas sinds vorige maand krijg ik weekcontracten, voordien waren het altijd dagcontracten. Ik wil graag een vast contract, maar dat krijg ik niet. Daarvoor is de productie niet stabiel genoeg, beweert men. Voor zover ik weet heeft bijna niemand hier een vast contract. Wie meer dan drie dagen ziek is, krijgt geen nieuw contract. Dan sta je met lege handen. Ik

weet dat dit niet helemaal koosjer is, maar wat moet ik doen? Ik heb het geld nodig.'

Geen werkzekerheid door steeds maar opeenvolgende dagcontracten, geen tegemoetkoming in woon-werkverkeer, geen verlof onder contract. Verwaterde sociale rechten worden een smakeloze hutsepot. De lijst met klachten over hoe de wetgeving met de voeten wordt getreden is lang.

Boete

De mailbox van Eva Van Laere van Interim United bij het ACV, loopt vol met verhalen als die van Joseph en Mustafa. 'De mistoestanden met uitzendwerk zie ik helaas in alle sectoren, het volume aan klachten bij uitzendarbeiders is heel groot. Uitzendkantoren en de bedrijven die uitzendkrachten inschakelen vinden het blijkbaar normaal om misbruik te maken van mensen en van de sociale zekerheid.

Daarbij komt dat heel wat uitzendkrachten hun rechten niet kennen.'

De uitzendkrachten op de waterbus bevestigen soms maanden of zelfs jaren in eenzelfde onderneming aan het werk te zijn zonder vast contract. Om dat misbruik tegen te gaan, dreigt nochtans sinds begin dit jaar een financiële sanctie bij meer dan 40 opeenvolgende dagcontracten per semester bij eenzelfde onderneming. Grootgebruikers van opeenvolgende dagcontracten betalen dan een bijzondere rsz-bijdrage.

Of de nieuwe regeling de beoogde impact zal hebben, moet nog blijken uit de eerste analyses. Daarop is het nog even wachten.

Onvrijwillig

Uit cijfers van het HIVA uit 2019 bleek al dat maar liefst 66 procent van de uitzendkrachten liever een vast contract wil, bij jongeren is dat zelfs 71 procent. De cijfers

tonen ook aan dat hoe lager je op socio-economische ladder staat, hoe minder uitzendwerk een keuze wordt. Je wordt er in gedwongen. Ook in het tewerkstellingsbeleid wordt uitzendwerk meer en meer aanvaard als duurzame tewerkstelling, wat het vaak helemaal niet is.

De impact op uitzendkrachten is niet te onderschatten. Van Laere: 'Onzekerheid, financieel of over hoe je je leven van elke dag inricht, heeft een grote impact op je welzijn. Niet weten of je morgen of de week erop weer werk of een inkomen hebt, dat weegt op je. Je kunt plots van een vroege naar een late shift worden ingepland. Hoe moet je je leven plannen als je niet weet of en hoe laat je morgen werk hebt?'

Pas de Belges

Van Laere vreest dat meer flexibiliteit ten koste van de werknemer het nieuwe normaal wordt. 'Kijk naar de situatie bij Delhaize, waar in de zelfstandige winkels vandaag al twee keer minder vast personeel aan de slag is. Het verschil wordt deels opgevangen door werknemers die met bedenkelijke contracten werken. In Nederland vullen kinderen van dertien jaar de rekken van de supermarkt. We moeten dat afglijden stoppen. Duurzame tewerkstelling is in het belang van ons allen.'

Vrijdagavond, 22 uur in de Antwerpse haven. Het is intussen donker en de middagschift bij havenbedrijf Katoen Natie zit erop. De waterbus zit nokvol met mannen en hier en daar een enkele vrouw. 'Pas de Belges ici', vertelt de 27-jarige Manon uit Spanje. Ook zij werkt met weekcontracten en moet haar ritjes met de waterbus zelf betalen. Slechts één man hier blijkt een vast contract te hebben, de mondige Redouan. Een half uur later meren we aan voor het reuzenrad waar toeristen zich amuseren met kiekjes maken van de kathedraal en de statige Boerentoren, net als Katoen Natie nu ook in handen van miljardair Fernand Huts. ■

~ Tijdens de Week van de Interim - van 22 tot 26 mei - zet Interim United alle schijnwerpers op uitzendkrachten. Meer info op www.hetacv.be/interimunitied

Uitzendkrachten 1,5 keer zoveel kans op overlijden als vaste contracten

Wie in uitzendarbeid werkt, loopt meer kans om te overlijden dan wie met een vast contract werkt. Dat blijkt uit een recent VUB-onderzoek. Voor mannen in uitzendarbeid ligt de sterftkans zelfs 50 procent hoger.

VUB-onderzoeker Rebeka Balogh: 'Voor alle Belgische inwoners die in 2001 tussen 30 en 59 jaar oud en werknemer waren, vast of tijdelijk, analyseerden we de gegevens, nadat ze gekoppeld waren aan sterftcijfers tot en met 2014. Vooral voor mannen die werken als uitzendkrachten, seizoenarbeiders of in tijdelijke contracten zijn de cijfers alarmerend.'

Dat bewijst nogmaals dat tijdelijk en precair werk een erg negatieve impact heeft op de gezondheid, maar een rechtstreeks oorzakelijk verband tussen het hogere sterftcijfer en uitzendwerk kan het onderzoek niet aantonen. Eerder werd al wel duidelijk dat wie met een uitzendcontract werkt, een verhoogd risico loopt op een arbeidsongeval. Het VUB-onderzoek stelt daarenboven vast dat flexibel werk gepaard gaat met slechtere levensomstandigheden, wat tot het hogere sterftcijfer leidt.

Professor arbeidsgeneeskunde Lode Godderis (KU Leuven) is niet verbaasd: 'Alles hangt samen in dit verhaal. Je hebt een achterstand door je opleidingsniveau, wat maakt dat je slechter werk moet aanvaarden, en de onzekerheid daardoor weegt op je welzijn. Dat is een vicieuze cirkel. Vandaag zien we een toename in flexibilisering. Net daarom is inzetten op goede werkomstandigheden van groot belang.' ■

Top drie klachten van uitzendkrachten bij Interim United

- Misbruik van opeenvolgende tijdelijke contracten door eenzelfde onderneming.
- 'Optie vast' is vaak een verkooppraatje, in de contracten vind je geen garantie terug.
- Achterstallig loon blijkt een hardnekkig probleem.

1.

BOEK

Groeten uit Benidorm

Na twee dagboeken kruipt rusthuisbewoner Hendrik Groen weer in de pen. Dit keer gaat Hendrik Groen met enkele vrienden naar het Spaanse Benidorm op vakantie. Ook daar beleeft de kwieke senior meer avonturen dan je van een groepje bejaarden zou verwachten. Soms grappig, soms tragikomisch, en soms aangrijpend.

~ Hendrik Groen, *Groeten uit Benidorm*, 220 blz.

2.

DOCUREEKS

Shalom allemaal!

De Joods-orthodoxe gemeenschap in Antwerpen is een gesloten gemeenschap. Documentairemaker Diederik Van den Abeele volgde drie jaar lang een aantal Joodse gezinnen. Ze geven een unieke inkijk in hun leven, en leggen hun gebruiken en tradities uit.

~ Te bekijken op Play4 of op goplay.be.

Breintrein

1	7				8	
6		9		8	1	2
			1			7
		2		9		
		6	4			1
			1	7		
5	8	3				
		3	9	8	2	5
9					2	3

TOEGANKELIJKE GENEESMIDDELEN

Europese voorstellen over betaalbaarheid geneesmiddelen

De Europese Commissie heeft een wetgevingsherziening voorgesteld waardoor geneesmiddelen beter beschikbaar, beter toegankelijk en betaalbaarder moeten worden. Farmaceutische bedrijven worden in het voorstel aangespoord om hun geneesmiddelen aan te bieden in alle EU-landen en om medicijnen te ontwikkelen voor de aanpak van onvervulde medische behoeften.

Om de betaalbaarheid van medicatie te garanderen, zullen generieke geneesmiddelen en biosimilars sneller beschikbaar zijn. De Europese Commissie wil ook de overheidsfinanciering voor de ontwikkeling van geneesmiddelen transparanter maken. Om geneesmiddeltekorten aan te pakken, komen er nieuwe eisen voor het monitoren van de voorraden. Er komt ook een lijst van kritieke geneesmiddelen. De Europese Commissie zal juridisch bindende

maatregelen kunnen nemen om de voorziening van die specifieke geneesmiddelen te verzekeren.

De voorstellen worden voorgelegd aan het Europees Parlement en de Europese Raad, die het pakket nog moeten goedkeuren.

‘Een geneesmiddel in de verschillende EU-landen aanbieden is nog niet voldoende om het ook effectief toegankelijk te maken’, zegt CM-voorzitter Luc Van Gorp. ‘Om het toegankelijk te maken, moet het in de meeste gevallen ook terugbetaald zijn. Die terugbetalingsprocedures variëren per land. In België zullen farmaceutische bedrijven dus een dossier moeten indienen bij het Riziv. Dat zal op zijn beurt de kosteneffectiviteit, de relatie van de kosten ten opzichte van de baten en de betaalbaarheid door de ziekteverzekering evalueren.’ ■

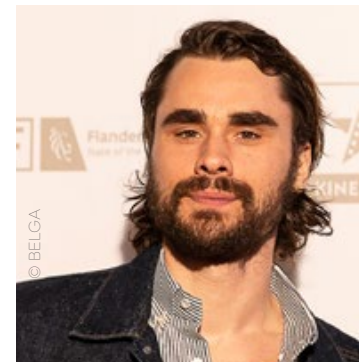
SCHULDEN

Consument beter beschermd bij onbetaalde facturen

In de Kamer is een wet goedgekeurd die de consument beter moet beschermen tegen hoogoplopende kosten wanneer die facturen niet kan betalen. Er komen strengere voorwaarden om schulden te innen. Voortaan moeten de eerste twee aanmaningen door de schuldeiser zelf verstuurd worden. Bovendien moet de eerste aanmaning gratis zijn. Aan de tweede mogen extra kosten verbonden zijn, maar die worden gelimiteerd. Wanneer de schuld daarna nog niet betaald is, kan die worden doorgegeven aan een schuldvorderaar: een gerechtsdeurwaarder, advocaat of incassobureau. Die schuldvorderaars mogen zelf geen incassokosten aan de consument aanrekenen.

Omgekeerd wordt de invorderaar verplicht de schuldenaar te wijzen op de mogelijkheid van een afbetalingsplan of schuldbemiddeling. Wanneer effectief schuldbemiddeling wordt aangevraagd, krijgt de consument 45 dagen tijd om zaken te regelen zonder druk van schuldeisers.

Beweging.net is tevreden met de verstrengde bescherming van de consument. ‘Een stap in de goede richting’, zegt Sandra Rosvelds, directeur onderzoek en ontwikkeling. ‘Er is een hele industrie van incassobureaus, deurwaarders en advocaten, die een kostenspiraal veroorzaken wanneer schulden worden geïnd.’ ■

Mijn vader is twee jaar ziek geweest, maar het gekke daaraan is: ik herinner mij dat niet als een slechte periode. Het was, integendeel, heel verbindend.

~ BORIS VAN SEVEREN
Arcadia-acteur Boris Van Severen in Het Laatste Nieuws

GROEIENDE ONGELIJKHEID

Lonen werknemers dalen, bestuurders krijgen opslag

De best betaalde topbestuurders in India, het VK, de VS en Zuid-Afrika kregen vorig jaar negen procent opslag, terwijl lonen van werknemers met drie procent daalden. Dat blijkt uit onderzoek van Oxfam.

De reden voor het loonverlies van de werknemers, is de hoge inflatie in het voorbije jaar. Werknemers werkten volgens Oxfam vorig jaar gemiddeld zes dagen ‘gratis’ omdat hun loon de prijsstijgingen niet volgde. Vrouwen en meisjes besteedden daarnaast elke

maand minstens 380 miljard uur aan onbetaald zorgwerk, aldus Oxfam. De dividenden van aandeelhouders bereikten ondertussen een record van bijna 1.560 miljard dollar in 2022. Dat is een reële groei van tien procent in vergelijking met 2021. Amerikaanse bedrijven betaalden 574 miljard dollar uit aan hun aandeelhouders, meer dan het dubbele van de totale reële loonsverlaging van de Amerikaanse werknemers. ■

HET CIJFER

12

De Vlaamse tuinen beslaan zo'n twaalf procent van de grondoppervlakte. De helft daarvan zijn grasperken. Voor het derde jaar op rij loopt deze maand de campagne ‘Maai mei niet’, waarbij tuinbezitters worden opgeroepen hun gras niet te maaien. Dat is goed voor de biodiversiteit in onze tuinen. Bovendien houdt de bodem met een hoger gazon beter het regenwater vast. ■

~ www.maaimeiniet.be

INTERNATIONAAL ONDERZOEK

Hartritmestoornissen door luchtvervuiling

Langdurige blootstelling aan luchtverontreiniging verhoogt het risico op hartritmestoornissen. Dat blijkt uit een uitgebreide studie. Een internationaal team van wetenschappers onderzocht in driehonderd steden het verband tussen het aantal uur blootstelling aan luchtvervuiling en het plotseling optreden van symptomen van hartritmestoornissen.

hartritmestoornissen’, aldus Renjie Chen van de Fudan Universiteit in Shanghai. ‘De risico's deden zich voor tijdens de eerste uren na blootstelling en konden 24 uur aanhouden.’

Van de zes onderzochte verontreinigende stoffen had stikstofdioxide (NO₂) de sterkste link met alle soorten hartritmestoornissen. Hoe groter de blootstelling, hoe sterker het verband. ■

‘Wij hebben een verband vastgesteld tussen acute blootstelling aan luchtverontreiniging en een verhoogd risico op

'Nu blijken wij China te imiteren'

'We mogen niet zwart-wit oordelen over China.' Journalist en auteur John Vandaele komt er een aantal keer op terug. Want hoe ga je om met een land dat een recordaantal mensen uit de armoede heeft geholpen, maar ook hele bevolkingsgroepen de mond snoert? Eén ding staat vast: het land is machtiger dan ooit en daar kunnen wij maar beter een antwoord op verzinnen.

– Tekst Samuel Hanegreefs – Foto's Wouter Van Vooren

China is opgestaan. Ons land zal nooit meer worden beledigd en vernederd.' Grondlegger van de Volksrepubliek China Mao Zedong sprak die woorden uit in 1949, terwijl hij boven op de poort van de Hemelse Vrede in Beijing stond. Vandaele beschrijft de scène in zijn boek *De Melkboer en de geschiedenis*, en vertelt erbij hoe zijn vader uit Izegem op datzelfde moment voor zijn legerdienst met de trein door het platgebombardeerde Keulen reed. Zijn moeder had de handen vol met de familiehoeve en met vijftien koeien. Niemand die ook maar een moment bezig was met wat zich duizenden kilometers verderop afspeelde.

Fast forward naar 2023. Ook op het West-Vlaamse platteland zijn China en de globalisering niet meer weg te denken. Op de daken liggen Chinese zonnepanelen en zelfs de chips in de melkmachines van veeboerderijen komen uit het Verre Oosten. De containerterminal van de haven van Zeebrugge is inmiddels voor 90 procent in Chinese handen. China is opgestaan. 'Wat China heeft klaargevoerd, is soms bijna niet te vatten', zegt Vandaele.

BIO

JOHN VANDAELE (63)

vermengde in zijn boek *De melkboer en de geschiedenis* (uitgegeven bij EPO) zijn eigen levensloop met de globalisering in de 20ste eeuw. Als journalist volgt hij voor onder meer MO*Magazine al decennia China van dichtbij.

China heeft kansen geroken en gegrepen?

VANDAELE – 'Het land heeft enorm slim op de globalisering ingespeeld. Elke westerse onderneming die in China actief wilde zijn, moest een samenwerking aangaan met een Chinees partnerbedrijf. Dat kon zo systematisch kennis en knowhow kopiëren. Als gevolg komen intussen bijna al onze zonnepanelen en telefoons uit China. En kon het land op tien jaar tijd het grootste netwerk van hogesnelheidstreinen ter wereld bouwen.'

Hebben de Chinezen daar ook zelf van kunnen profiteren?

VANDAELE – 'China heeft op korte tijd honderden miljoenen mensen uit de armoede getild. Dat kan geen enkel ander land claimen. Burgerlijke vrijheden en rechtszekerheid zijn er veel minder, maar de sociale en economische vooruitgang is reëel, al blijft de interne ongelijkheid groot. China heeft ervoor gezorgd dat niet-westerse landen meer te zeggen hebben bij grote internationale organisaties. Vroeger maakte een clubje rijke landen alle beslissingen bij het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank (die wereldwijd onder meer het financiële kredietbeleid uitzetten, red.). Nu zit er een land mee aan tafel waar bijna een op de zes wereldburgers woont. Daar kun je als democratisch land toch moeilijk tegen zijn?'

China heeft het dus slim aangepakt. Het Westen ook?

VANDAELE – 'Als je destijds kon produceren in China was dat enorm

winstgevend. Je had een land dat zorgde voor duidelijke regelgeving en een goede infrastructuur. Met geschoolde mensen die niet veel eisen stellen, want protesteren werd door de staat als onpatriottisch onderdrukt. Dat trok veel multinationals naar China. De winst en de beurs dreven Westerse bedrijven naar China. En de politiek volgde.'

De winst en de beurs dreven Westerse bedrijven naar China.

– JOHN VANDAELE

'En toen China in 2007 zelf kwam aandraven met een arbeidswet die meer rechten zou geven aan werknemers, waren de Europese en Amerikaanse Kamers van Koophandel de eerste om te zeggen dat te veel regels nu ook weer niet nodig waren. Tegelijkertijd dachten we dat het op termijn wel goed zou komen met die arbeidsomstandigheden. Ik herinner me nog dat Jean-Luc Dehaene me ooit zei dat je gewoon geduld moest uitoefenen; dat er wel meer arbeidsrechten zouden komen, vrijheid van vereniging en zo. Intussen weten we dat het niet zo is. Integendeel. Met het aantreden van president Xi Jinping (vanaf 2013, red.) is de onderdrukking alleen maar toegenomen. Dat geldt ook voor minderheden in China, zoals de Oeigoeren. Xi heeft enorm veel macht naar zich toegetrokken. Hij en de Communistische Partij zetten de lijnen uit en iedereen moet in de pas lopen.'

>> **Enkele decennia later is China de reus en wij de dwerg.**

VANDAELE → 'Het is zorgelijk hoe afhankelijk we zijn geworden van China. Dat zet ons onder druk. En daarmee ook de dingen die we naar waarde schatten, zoals de vrijheid om ons gedacht te zeggen. Ik vraag me af in hoeverre pakweg het stadsbestuur van Gent nog kritische dingen over China durft te zeggen, gezien met Volvo een van de grootste bedrijven in de stad in Chinese handen is.'

Heeft het Westen zich dan vergist dat China democratischer zou worden?

VANDAELE → 'We moeten goed beseffen dat ons Westerse model niet meer de norm is. Er zijn landen met heel andere visies die steeds machtiger worden. Door China moeten we leren omgaan met landen die anders in elkaar zitten dan wij en anders kijken naar bijvoorbeeld de persvrijheid. China staat niet alleen. De meerderheid van de zogenaamde ontwikkelingslanden heeft een lange, diplomatieke geschiedenis met Beijing. Het zegt genoeg dat zelfs na de Russische inval in Oekraïne, toch een rabiate overtreding van de internationale regels, die landen zich niet achter het Westen schaarde.'

'Ik pleit er al langer voor om minder dogmatisch te zijn in ons economisch beleid. Als we een antwoord willen bieden op de Chinese opkomst en op de klimaatverandering kan dat niet met neoliberal denken dat minachtend doet over elke overheidstussenkomst. Daar pleitten de Duitse werkgevers al in 2018 voor. Zij stelden dat we net als China groot moeten durven dromen. We moeten zogenaamde *maanmissies* ontwikkelen en uittekenen waar we over vijftien of twintig jaar willen staan. De staat moet dus mee de economie aansturen. Na vier decennia neoliberalisme is dat voor ons een heel andere manier van denken, voor de Chinezen is het doodgewoon. Nu blijken wij China te imiteren.'

Betekent dat een meer centraal aangedreven economie, en minder vrije markt?

VANDAELE → 'Er is een mooie beeldspraak die Chinese leiders vaak aanhalen. De markt is voor hen een vogeltje, maar zij bepalen wel hoe groot de kooi is. Terwijl voor ons die markt een soort van religie was. De markt biedt natuurlijk voordelen. Maar er zijn ook andere politieke en economische instrumenten die je kunt gebruiken om een economie en dus een maatschappij

aan te sturen. Die zijn we nu aan het herontdekken. Europa beseft dat het met China een opponent heeft die voor een ander model staat. We zijn onszelf opnieuw aan het kalibreren om daarmee om te gaan.'

'Ondertussen zijn de EU en de VS bereid om elk tientallen miljarden euro's op tafel te leggen om zelf chips te gaan maken, en we durven een Chinees bedrijf als Huawei de toegang te ontzeggen. Dat kost de overheid veel geld. Daarmee gaat dus het model waarbij we de markt haar ding laten doen overboord. Maar het heeft ook geen zin om de klok helemaal terug te draaien. Globalisering is niet slecht. Uitwisseling van kennis is zelfs essentieel. Je kunt niet ontkennen dat de globalisering heel wat ontwikkelingslanden kansen heeft geboden. We zoeken een nieuw evenwicht. Hoever de ont koppeling van China zal gaan, hangt van veel factoren af.'

Moeten we vrezen voor een militair optreden van China?

VANDAELE → 'Wat China met Taiwan gaat doen weet ik echt niet. Er wordt wel eens gezegd dat president Xi als doel heeft het moederland te herenigen. Maar hij beseft ongetwijfeld dat hij de wereld daarmee op zijn kop zou zetten. Als China Taiwan binnenvalt is wat we nu meemaken met Rusland klein bier. Onze afhankelijkheid van China is vele malen groter dan van Rusland. Ook China heeft enorm veel te verliezen. Maar het draait om buikgevoel. Je kunt oorlog niet uitsluiten.'

We hebben China ook nodig om die andere tikkende tijdbom aan te pakken, de klimaatcrisis.

VANDAELE → 'In mijn boek zie je hoe naarmate de twintigste eeuw vordert het aantal deeltjes CO₂ in de atmosfeer toeneemt. Je kunt daaraan precies aflezen wanneer China toetreedt tot de wereldeconomie. Al blijft de historische verantwoordelijkheid voor de klimaatverandering van Westerse landen zoals België veel groter. Nu hebben we elkaar nodig om het op te lossen. We hebben echt geen tijd om eerst tien jaar ruzie te maken.' ■

Je koopt beter jaarlijks nieuwe zonnecrème

Wielrenner Remco Evenepoel neemt een ijsbad. Hopelijk smeert hij zich goed in tijdens het fietsen.

Gebruik je zonneproducten? Respecteer dan de houdbaarheidsdatum en hou je aan de periode na opening die op het product vermeld staat.

Sowieso blijf je op de piekuren beter volledig uit de zon en bescherm je je beter met voldoende kledij dan met zonneproducten. 'Weren, kleren, smeren', klinkt het bij dokter Véronique Le Ray van Stichting tegen Kanker. 'Kom je toch in de zon, dan smeer je je nog steeds beter met een zonneproduct van vorig jaar in dan dat je onbeschermd bent.' Elise Rummens, preventiearts bij CM, treedt haar bij: 'Na opening en na vervaldatum zullen zonneproducten niet meer met dezelfde factor beschermen.'

Soms worden bepaalde stoffen die dienstdoen als zonnefilter in zonnecrèmes omgezet tot andere stoffen, waarvan we niet weten hoe gezond die zijn op lange termijn. Dus je koopt inder-

daad beter jaarlijks nieuwe zonnecrème. Koop zonneproducten met zowel een uv A- als B-filter, en met een hoge beschermingsfactor. Smeer je bij voorkeur een halfuur voor je in de zon gaat in en herhaal om de twee uur. Voor een volwassen lichaam heb je zes koffielepels nodig. Kies een waterbestendig product als je bij het strand of het zwembad bent. Uiteraard hou je de flacons zoveel mogelijk uit de zon.

'Bij zonnebrand smeer je je best in met een verkoelende hydraterende crème', adviseert Rummens nog. 'Of deze nu het label 'aftersun' draagt of niet speelt daarbij geen grote rol. Let wel op met geparfumeerde producten. Die kunnen de huid onnodig irriteren.'

Belangrijk is ook om huidvlekken in de gaten houden. Huidkanker is veruit de meest voorkomende kanker in België. De ziekte treft een op de vijf Belgen voor de leeftijd van 75 jaar, weet de Stichting Tegen Kanker. Check of je huidvlekken asymmetrisch zijn, of er kleurverschillen zijn, de vlekken groeien of grillig worden, en raadpleeg in dat geval zeker een arts.

Het Belgische Federaal agentschap voor arbeidsrisico's (Fedris) nam onlangs de beslissing om huidkanker op te nemen in de lijst van beroepsziekten. De erkenning geldt voor een beperkt aantal buitenberoepen zoals tuinman, houthakker, bemanningslid op vissersboten, wegenwerker, dakwerker, of bouwvakker. ■

Piet Van den Bergh, juridisch expert ACV

Kan ik een fietsvergoeding combineren met een salariswagen?

'Wil je een fietsvergoeding combineren, ga dan na wat er in de cao van je sector of je onderneming staat. Meestal is er geen uitsluiting op een fietsvergoeding voor werknemers met een firmawagen. Zij hebben ook recht op een fietsvergoeding voor de dagen dat ze met de fiets naar het werk komen. In een aantal sectoren zijn dergelijke werknemers wel uitgesloten. Zo geeft de cao van het PC 111 metaal de mogelijkheid aan de werkgever om werknemers met firmawagen uit te sluiten.'

'Werknemers die voor 1 mei 2023 nog geen recht hadden op een fietsvergoeding en onder de nieuwe cao nr. 164 van de Nationale Arbeidsraad vallen hebben ook recht op een fietsvergoeding voor de dagen dat ze de firmawagen aan de kant laten staan. De enige voorwaarde is dat er een zekere regelmaat zit in je verplaatsingen met de fiets. Dit kan bijvoorbeeld één keer per week zijn, of een bepaalde periode van het jaar.'

'In de praktijk kun je dan nog wel op het probleem botsen dat het wagenparkbeleid of de leaseovereenkomst je toch het recht op een fietsvergoeding ontzegt. Een dergelijke clause is evenwel ongeldig wanneer de cao toch het recht op een fietsvergoeding voorziet aan alle werknemers. En dan heb je dus, ondanks die clause, toch recht op een fietsvergoeding.' ■

Hoe lossen we het artsentekort op?

Voor de eerstelijnszorg is het pompen of verzuipen. Volgens een recente bevraging van de FOD Volksgezondheid heeft een op de vijf huisartsenpraktijken een patiëntenstop en maar liefst de helft hanteert beperkingen voor nieuwe patiënten. Ook bij tandartsen raken nieuwe patiënten amper nog binnen of kijken ze aan tegen een enorme wachttijd. Hoe kunnen we het tij keren?

→ Tekst **Dominic Zehnder** → Foto **Stefaan Beel**

Wie een nieuwe huisarts zoekt, komt wellicht van een koude kermis thuis. Bij meer dan de helft van alle huisartsenpraktijken gelden momenteel zeer specifieke toelatingsvoorwaarden en ongeveer een op de vijf huisartsen heeft een volledige patiëntenstop afgekondigd. Het fenomeen doet zich voor in nagenoeg het hele land, van de kust tot in de centrumsteden. Daarvan kan Sarah getuigen, die in Antwerpen bijna twee jaar lang op zoek was naar een nieuwe huisarts.

‘Na een verhuizing werd de reisweg naar mijn vorige huisarts te lang. Maar bijna alle praktijken in de wijde omgeving van mijn nieuwe woonplek, nemen geen nieuwe patiënten aan. De enkelingen die dat wel doen, hanteren dan een actieradius waar ons adres steeds weer buiten viel. Uiteindelijk heb ik eind vorig jaar dan toch een nieuwe huisarts gevonden. Idealiter is een huisarts ook een vertrouwenspersoon. Maar in de huidige situatie heb ik niet te kiezen.’

Maak komaf met alle patiënten die langskomen omdat ze een ziektebriefje nodig hebben, maar geen verdere hulp behoeven.

→ **CM-BELEIDSARTS**
CÉLINE DE SPIEGELEIRE

‘Ik begrijp heel goed dat huisartsen nieuwe patiënten weigeren om zelf niet op te branden, maar je verwacht wel hulp wanneer je ziek bent. Men ontmoedigt mensen om naar het ziekenhuis te gaan voor de minste kwaaltjes, maar wat moet je doen wanneer je kind ziek is en je huisarts pas tien dagen later tijd heeft voor jou?’

Schaf het ziektebriefje af

Niet alleen de patiënt is kop van jut. Uit een bevraging van huisartsenvereniging Domus Medica uit december 2022 blijkt dat maar liefst een op de vier huisartsen aan stoppen denkt. Ingrijpen is dus meer dan ooit nodig, klinkt het bij CM-beleidsarts Céline De Spiegeleire en Bernard Landtmeters, expert gezondheidsbeleid bij CM. ‘Een huisarts is nog te vaak bezig met administratie en andere taken die niet onmiddellijk te maken hebben met hun beroep.’

Er zijn volgens De Spiegeleire een aantal snelle ingrepen mogelijk om die immense werkdruk op korte termijn te verlichten. ‘Maak komaf met alle patiënten die langskomen omdat ze een ziektebriefje nodig hebben voor het werk, maar eigenlijk geen verder advies of hulp behoeven. Voor de arts zelf is dat werk afstompemd, en het brengt ook een berg administratie mee die heel wat waardevolle tijd in beslag neemt. Uiteraard moet wie twijfelt aan symptomen, nood heeft aan advies, of hevige klachten heeft, kunnen blijven langskomen.’

Karen Sinnesael is huisarts in Veurne en moest een patiëntenstop invoeren

‘Soms meer dan honderd telefoontjes op een ochtend’

‘De patiëntenstop was echt het allerlaatste redmiddel. Op het hoogtepunt had ik zo’n 2.400 globale medische dossiers van patiënten op mijn praktijk. Dat leverde op piekmomenten meer dan 100 telefoons per ochtend op van mensen die op consultatie wilden komen. Dat was niet vol te houden.’

‘In Veurne zijn op er op dit moment nog maar acht huisartsen actief. Twee van hen zijn ouder dan 65, één zou binnenkort kunnen stoppen. Bovendien hebben ook zij zo goed als allemaal een gedeeltelijke of volledige patiëntenstop moeten invoeren. En dat voor een gemeente met 12.000 inwoners, onder wie heel wat ouderen met een grotere zorgnood.’

‘In mijn praktijk loopt al zo’n vier jaar een vacature voor een extra huisarts, maar tot nu toe heeft zelfs nog niemand gesolliciteerd. Ik heb drie jaar geleden wel zelf een verpleegkundige aangeworven. Die helpt met de medische administratie en zaken zoals bloedafnames, wondverzorging, en

chirurgische draadjes verwijderen. Dat verlaagt een deel van de druk, maar alle bloedafnames controleren, interpreteren en meedelen aan de patiënt blijft mijn werk. Een administratief bediende in dienst helpt mij ook met alle reguliere administratie en het onthaal in de praktijk.’

‘Ondanks de patiëntenstop zie ik sinds een tweetal jaar nog steeds dagelijks zo’n 40 à 50 patiënten. Daardoor kan ik zelfs met de hulp van mijn twee medewerkers gemiddeld amper tien minuten per patiënt uittrekken. Dat veel werknemers nu al geen ziektebriefje meer nodig hebben voor de eerste dag afwezigheid is een stap in de goede richting, maar dat mag zeker nog worden uitgebreid. Het zou ook helpen dat de communicatie tussen specialisten en huisartsen vergemakkelijkt wordt. Mochten specialisten diagnoses of een aanpassing aan het medicatieschema rechtstreeks kunnen toevoegen aan het globaal medisch dossier van patiënten, dan haalt dat zeker een stukje werkdruk weg.’ ■

bloeddrukmetingen, het klaarzetten van materiaal voor kleine ingrepen en het toedienen van vaccinaties. Zij kunnen ook een eerste triage doen en patiënten naar andere zorgverleners doorverwijzen. Dus zaken waarvoor je niet dwingend een langdurige medische scholing nodig hebt, maar die een deel van de werkdruk voor de artsen verlichten.’

Ongelijke verdeling

Terwijl er voor de huisartsen naarstig naar oplossingen wordt gezocht, is het bij de tandartsen nog volop dweilen met de kraan open. Steeds meer tandartsen hanteren een patiëntenstop of nemen enkel nog familieleden van bestaande patiënten aan.

‘Hoeveel tandartsen geen nieuwe patiënten meer aannemen, daar hebben we voorlopig het raden naar. Maar we zien wel dat de verdeling van de tandartsen over het land heel ongelijk is.’, zegt Denis Delvenne, tandartsexpert van CM. ‘Zo is er dicht bij Moeskroen bijvoorbeeld een gemeente met 13.000 inwoners waar slechts één tandarts is gevestigd, terwijl er in andere gemeentes wel voldoende zijn.’

‘We zien dat het aantal studenten dat aan de opleiding begint ook afkalft. Hoewel het aantal studenten dat mag starten aan de opleiding nog niet zo lang geleden werd verhoogd, zijn niet alle opleidingsplaatsen tandheelkunde ingenomen. Jonge tandartsen willen ook niet meer in het moordende ritme van de oude garde werken en zijn op zoek naar een gezondere verdeling tussen werk en privé, waardoor er tegenwoordig globaal gezien minder uren gepresteerd worden.’

Mondhygiënist als oplossing?

De coronacrisis heeft er bovendien voor gezorgd dat heel wat oudere tandartsen versneld met pensioen gingen of minder gingen werken. ‘We mogen daarnaast ook niet vergeten dat op dit moment maar iets meer dan de helft van de bevolking jaarlijks naar de tandarts gaat’, zegt Delvenne. ‘Als we de ideale situatie willen

bereiken waarbij alle inwoners van ons land minstens één keer per jaar op controle gaan, dan zie je al snel dat dat met het huidige aanbod volstrekt onmogelijk is.’

Delvenne ziet daarom voor een deel soelaas in de mondhygiënist, van wie de eerste lichting in 2019 in ons land afstudeerde. Zij mogen tandsteen verwijderen, andere preventieve controles en taken uitvoeren, en advies meegeven voor een betere hygiëne en mondgezondheid. ‘Maar het is de tandarts die deze prestaties atesteert. Wij ijveren voor een betere erkenning en een uitgebreidere invulling van hun taken. Hun capaciteiten beter inzetten en een uitbreiding van het aantal mondhygiënisten kan deels een oplossing zijn voor preventieve behandelingen en een betere mondhygiëne.’ ■

Seizoensgebonden

Het aspergeseizoen is weer aangebroken. Andreea Moldovan (21) en Kati Varga (22) sorteren de vers gestoken asperges in een Limburgse schuur. Met 35 zijn de mannen en vrouwen uit Roemenië in totaal. Maximaal 100 dagen mogen ze hier verblijven als seizoenarbeider. Onderkomen vinden ze in wooneenheden voorzien door de aspergehoevere.

70.000 seizoenarbeiders per jaar komen in ons land plukken, uitsteken, en sorteren. Tijdelijke werknemers, die hun vertrouwde omgeving achterlaten, want in hun thuisland ligt het brutoloon lager dan 9,35 euro per uur. Dat maakt hen vaak kwetsbaar voor misbruik. Al werden de regels voor seizoensarbeid strenger, toch blijven cowboys mazen in het net vinden. Of de Roemeense dames zelf al van de asperges geproefd hebben, blijft een vraagteken. De taalbarrière maakt communicatie moeilijk. Mochten de asperges dankzij Andrea en Kati binnenkort op je bord belanden, wensen we je er wat peterselie en boter bij. Laat het smaken.

Foto Maarten De Bouw

'Wij zijn de oorspronkelijke bewerkers van de zee'

Zestien was Jorge* toen zijn echte leven begon. Opgegroeid in een vissersdorp, in een vissersgezin met zijn vader, ooms en neven op zee, was het vanzelfsprekend dat ook hij visserijschool volgde en het ruime sop koos.

→ Tekst **An-Sofie Bessemans** → Illustratie **Peter Goes**

Vroeger had een visser een zeker aanzien. Wij zijn de natives, de oorspronkelijke bewerkers van de zee. Natuurlijk is ons werk geëvolueerd. Ik vind dat we vandaag lokaal vissen op een duurzame manier: we leven van de interest en niet van het kapitaal van de zee. De wetgeving wordt steeds strenger zodat we selectiever moeten vissen.'

'De eetcultuur is niet noodzakelijk verbonden met wat een land vangt. Meer dan de helft van de Nederlandse garnalvangst wordt in België geconsumeerd. En Nederlanders eten de gekookte mosselen niet waar wij dol op zijn. Onze eetcultuur verandert ook trager dan het klimaat. De kabeljauw waarmee ik ben grootgebracht, leeft vandaag in Noorwegen. De opwarming van de aarde maakt dat we massaal overspoeld worden door pijlintkvis en katvis. Lekker ... volgens Spanjaarden en Portugezen.'

Onze eetcultuur verandert trager dan het klimaat. De kabeljauw waarmee ik ben grootgebracht, leeft vandaag in Noorwegen.

→ VISSER JORGE

Onzekere toekomst

'Ik stel me veel vragen over duurzaamheid. We meten met twee maten en gewichten. Boerderijen moeten worden gesaneerd, varen moet emissieloos, maar hoe duurzaam en sociaal is zo'n vis die in de diepvriezer in warenhuizen gepromoot wordt met het MSC-label en die van de andere kant van de wereld komt en zo lang bij zo'n lage temperatuur bewaard wordt?'

'Hoelang mogen we nog vissen? Die onzekerheid over de toekomst doet het enthousiasme voor onze stiel minderen. Vroeger dacht ik dat de zee groot en vrij was. Vandaag worden vissers vaak bestempeld als piraten en vernietigers. We worden in de hoek gedrukt, ook door de boorplatformen en windmolenparken.'

'Terwijl wij ook maar binnen de reglementering ons werk doen en zorgen voor gezond voedsel. Daarvoor dragen we veel offers. Het vissersleven is gevaarlijk. Elke familie heeft verhalen. Mijn neef is als 21-jarige op zee gebleven. Eerder op dezelfde reis

had hij te horen gekregen dat zijn vrouw bevallen was van een dochtertje.'

Minder risico's

'In mijn veertig jaar op zee heb ik veel collega's verloren. Al zijn er gelukkig veel minder arbeidsongevallen dan vroeger. Natuurkrachten blijven tot op zekere hoogte onberekenbaar. Maar de weersvoorspellingen zijn al veel

Vroeger dacht ik dat de zee groot en vrij was.

→ VISSER JORGE

bang voor slecht nieuws. Maar de verloning bij een grote vangst geeft voldoening. Een visser verdient met gemak 5.000 euro netto. En hij heeft ook nog een mooi sociaal leven als hij wil. Je kunt deeltijds werken: je hoeft niet elke zeereis mee te doen. Kerstmis en Nieuwjaar heb ik altijd thuis gevierd.'

'Toch kwam eerst het werk, dan pas het gezin. Zo heb ik het geleerd van mijn vader, die mijn werkgever was. Die houding is niet meer van deze tijd. Geen van mijn zonen is nog visser. Mijn vrouw en ik zijn een paar jaar geleden uit elkaar gegaan. Vervreemding kan daar zeker een aandeel in hebben. Ik was altijd drie weken of langer van huis. Als je thuiskomt, wil je geen gezeur aan je kop. Maar zo kunnen dingen ook fout groeien op de duur.' ■

* Jorge is een schuilnaam

VLAAMSE SOCIALE BESCHERMING

Hoger zorgbudget voor rusthuisbewoners

Sinds 1 april krijgen zo'n 20.000 bewoners in woonzorgcentra met een zorgnood een hoger maandelijks zorgbudget. Het gaat gemiddeld om 125 euro extra per maand. Bewoners met de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) krijgen 214 euro per maand extra. Het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood kan aangevraagd worden door 65-plussers met een beperkt inkomen, die aangesloten zijn bij de Vlaamse sociale bescherming. Wil je dat zorgbudget aanvragen, dan moet een medische inschaling bepalen hoeveel zorg en ondersteuning nodig is. Personen die in een woonzorgcentrum verblijven en het zorgbudget ontvangen, krijgen voortaan een categorie 4 (of 5 in geval van IGO) toegekend. Voor hen wordt geen medische inschaling meer afgenomen. ■

→ www.cm.be/zorgbudget-ouderen

VACATURES

Het ACV zoekt

- Secretariaatsmedewerker Vlaamse vormingsdienst – Schaarbeek
- Secretariaatsmedewerker studiedienst – Schaarbeek
- Infrastructure Engineer – Schaarbeek
- Uptime Engineer – Schaarbeek
- Application Architect – Schaarbeek

→ www.hetacv.be/jobs

CM zoekt

- Projectleider Soft facilities – Schaarbeek
- Financieel Analist ICT – Schaarbeek
- Onderhoudsmedewerker gebouwen – Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant
- Teamverantwoordelijke medische dienst – Antwerpen-Berchem, Turnhout-Herentals en Oost-Vlaanderen
- Netwerkkooördinator – regio Maasland
- Dossierbeheerder vervangingsinkomen – Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant

→ www.cm.be/jobs

Zangeres en Eurosonglegende

Sandra

Kim

gevat
in 5
woorden

Reizen

'Ik hou enorm van reizen. Mijn man Jurgen en ik houden ervan om de wereld te ontdekken. Elke paar jaar bezoeken we ook mijn familie in Italië. Mijn eerste vlucht was een droom die werkelijkheid werd. Als ik geen zangcarrière zou hebben, was ik stewardess geworden. Ik heb veel respect voor het cabinepersoneel. Ze werken hard en voor een niet al te beste verloning. Het werk is ook niet makkelijk om met een gezinsleven te combineren.'

Familiemens

'Ik kom uit een kleine, warme familie. Ik had een goede band met mijn grootouders, ik mis hen heel erg. Mijn vader is bijna tachtig, maar maakt nog elke dag muziek. Hij speelt accordeon en bas. Mijn mama was vroeger kapster, maar toen ik begon met zingen, is ze niet meer van mijn zijde geweest. Ik heb ook een zusje. Ik ben dezelfde vrouw als mijn moeder, wij Italiaanse vrouwen zijn de baas in huis (lacht). Ik neem graag de beslissingen, maar uiteraard met veel respect voor mijn echtgenoot.'

Gewoon

'De showbizz is een aparte wereld, het is niet het echte leven. Zingen is mijn passie, maar ik ben soms niet op mijn gemak met de bekendheid die erbij komt kijken. Op restaurant, in de bioscoop of in de winkel wijzen mensen mij vaak aan. Dat is uiteraard lief bedoeld, maar het is ook vermoeiend. In mijn hoofd ben ik Sandra Caldarone, niet Sandra Kim die ze zien in *The Masked Singer* of op *The Night of the Proms*.'

Oprecht

'Ik zeg altijd wat ik denk. Ik weet dat ik soms een beetje diplomatie mis, ik probeer daarop te letten. Toen ik het Eurovisiesongfestival won met *J'aime la vie*, stond een massa Belgen mij op te wachten op de luchthaven om mij feestelijk te onthalen. Ik werd ook ontvangen bij de toenmalige premier, Wilfried Martens (cd&v). Hij dacht dat ik de wedstrijd gewonnen had in Bergen, het Waalse Mons, maar het was in Bergen, Noorwegen. Dat hebben we toch even moeten rechtzetten.' (lacht)

Genieten

'Pluk de dag is mijn levensmotto. Het leven is niet altijd makkelijk: er is een oorlog aan de gang, we hebben corona gehad, mensen voelen hoe duur het leven is. Ondanks alles moeten we proberen te profiteren van elke dag, en ook tijd durven nemen voor onszelf en voor de mensen rondom ons. Mijn man en ik gaan vaak wandelen in de buurt. Goed voor de lijn en de gezondheid. Ik kan ook genieten van een glaasje wijn en een sigaret in het gezelschap van vrienden. Ik weet het, dat is niet zo gezond.' (lacht)

ANTWERPEN

→ Tekst **An-Sofie Bessemans**